

2020-10-07

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2020/786

Kommunstyrelsens miljöutskott

Remiss – Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper

Yttrande till Miljödepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens miljöutskott föreslår kommunstyrelsen att anta yttrande över förslag om kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper.

Kommunstyrelsens miljöutskott beslutar om omedelbar justering av paragrafen.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen föreslår att producentansvaret för returpapper tas bort och att kommunerna ska få ansvar för att samla in och materialåtervinna returpapper. Finansiering ska ske via avfallstaxan. Kommunen motsätter sig förslaget och bedömer att det ska avstyrkas då det inte ligger i linje med tidigare beslut som tagits. För att få en sammanhållen service och möjligheter till samordningsvinster bör kommunerna få insamlingsansvaret för både förpackningar och tidningar, så att det kan samordnas med insamlingen av rest- och matavfall. Producenterna bör fortsatt ha ansvaret för materialåtervinning av samtliga förpackningar och returpapper eftersom de sedan länge har den kompetensen och på så sätt även fortsättningsvis har ett egenintresse i att de förpackningar och tidningar som sätts på marknaden går att återvinna. Kostnaden för kommunernas insamling av förpackningar och returpapper bör finansieras genom materialersättning per insamlat ton.

Bakgrund

Miljödepartementet har 1 juli 2020 skickat ut en promemoria om kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper på remiss. Frågan handlar om att det producentansvar som gällt för returpapper sedan 1997 ska upphöra och ersättas av ett kommunalt ansvar för både insamling och materialåtervinning. Bakgrunden är att tidningsutgivarna av ekonomiska skäl inte kan fortsätta att finansiera insamlingssystemet. Förslaget innebär att det ansvar som producenterna idag har för insamling och materialåtervinning av returpapper ska överföras till kommunerna. Detta förslag har konsekvenser både för kommunen som huvudman för avfallsfrågorna och för Nacka vatten och avfall AB som ansvarar för insamlingen. Ett gemensamt förslag till yttrande har tagits fram. Det kan noteras att Avfall Sverige och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avstyrker regeringens förslag och motsätter sig ett avskaffat producentansvar för returpapper.

Sommaren 2018 beslutade regeringen om nya förordningar om producentansvar för både förpackningar och returpapper. Innebörden i dessa nya förordningar är att det nuvarande insamlingsystemet med återvinningsstationer (ÅVS) ska ersättas med fastighetsnära insamling för att öka servicen till hushållen och därmed ge en högre grad av materialåtervinning. Principen att även förpackningar och tidningar ska samlas in fastighetsnära, på samma sätt som kommunernas insamling av rest- och matavfall, är bra ur miljöperspektiv då ett enkelt och sammanhållet system nära hushållen ökar återvinningen. Utbyggnaden av insamlingsystemet är dock förknippat med ökade kostnader och ett antal praktiska utmaningar.

Exakt hur det nya insamlingsystemet för förpackningar och returpapper ska se ut är inte klarlagt. Två organisationer har ansökt om tillstånd för att få bedriva insamling, dock har ingen av dessa fått tillstånd. Det är i dagsläget oklart när kraven på fastighetsnära insamling ska börja tillämpas, det datum som anges i förordningarna, 1 januari 2021, är framflyttat på obestämd tid. Eftersom ingen av de två organisationer som ansökt om att få bedriva insamlingen har fått tillstånd är det en högst oklar väg framåt. Därför behövs ett omtag på hela idén med att producenterna av förpackningar och returpapper ska ges ett utökat insamlingsansvar.

Producentansvaret för returpapper föreslås upphöra

I det läge som beskrivits ovan väljer regeringen att föreslå att producentansvaret för returpapper helt tas bort och ersätts av ett kommunalt ansvar för både insamling och materialåtervinning. Producentansvaret för förpackningar och kravet på fastighetsnära insamling via producenterna kvarstår. Detta riskerar att ge uppdelade och icke samordnade insamlingsystem för de olika typerna av avfall som dagligen uppstår i hushållen. Miljöaspekten har i förslaget helt fått ge vika för tidningsutgivarnas ekonomiska intressen, kostnaden hamnar istället på kommunerna som föreslås finansiera ett insamlingsystem via avfallstaxan. Principen om att förorenaren betalar bör kvarstå, även för returpapper.

Förslag till yttrande

Förslag till yttrande framgår av bilagan. I föreslagna yttrandet framgår i huvudsak att kommunen står bakom principen med producentansvar, det vill säga att det är producenten som har ansvar för sina produkter när de blivit avfall. I detta ansvar ingår att finansiera både insamling och behandling av avfallet. Kommunen motsätter sig förslaget och bedömer att det ska avstyrkas då det inte ligger i linje med tidigare beslut som tagits. Turerna fram och tillbaka om vem som ska samla in vilken typ av avfall är att det skapar en osäkerhet och icke sammanhållna insamlingsystem för hushållen. För att få en sammanhållen service och möjligheter till samordningsvinster bör kommunerna få insamlingsansvaret för både förpackningar och tidningar, så att det kan samordnas med insamlingen av rest- och matavfall. Producenterna bör fortsatt ha ansvaret för materialåtervinning av samtliga förpackningar och returpapper eftersom de sedan länge har den kompetensen och på så sätt även fortsättningsvis har ett egenintresse i att de förpackningar och tidningar som sätts på marknaden går att återvinna. Kostnaden för

kommunernas insamling av förpackningar och returpapper bör finansieras genom materialsättning per insamlat ton.

Ekonomiska konsekvenser

Om förslaget genomförs skulle det innebära en ökad kostnad för taxekollektivet 1,5 miljoner kronor per år.

Konsekvenser för barn

Det är viktigt att det finns ett tydligt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper för att begränsa påverkan på miljö och klimat. Producentansvaret är en grundpelare i det. En begränsad klimatpåverkan är avgörande för kommande generationer.

Bilagor

Bilaga 1: Förslag till yttrande

Bilaga 2: Yttrande från Avfall Sverige och Sveriges kommuner och Regioner

Bilaga 3: Miljödepartementets promemoria

Mats Rostö
VD Nacka vatten och avfall AB

Andreas Totschnig
Miljö- och bygglovsdirektör

Mats Bohman
Trafik- och fastighetsdirektör